

SEGÉDLET

AZ ANAFILAXIÁS ALLERGIA
SZEMPONTJÁBÓL BIZTONSÁGOS
KÖZOKTATÁSI KÖRNYEZET
MEGTEREMTÉSÉHEZ

ANAFILAXIÁS
ALLERGIÁSOKÉRT
EGYESÜLET

#NEMVAGYEGYEDÜL

TARTALOM

Bevezető	3
Intézményi szintű elsődleges és másodlagos prevenció	4
• Még nem diagnosztizált esetek	5
◦ A. Allergiás reakció kialakulásának megelőzése	5
▪ Allergének bevezetése intézménykezdés előtt, otthon	5
▪ Közétkeztetésből, büfé kínálatából erősen allergén ételek kivonása	5
▪ Rovarcsípések elkerülése	5
◦ B. Intézményi sürgősségi anafilaxiás készlet	6
• Diagnosztizált esetek	8
◦ A szülő és a gyermek felkészülése	9
◦ Közétkeztetés, étkező	10
◦ Más gyermekek étele, büfé	11
◦ Ünnepségek, születnapok, különleges programok	12
◦ Nem étkezéssel kapcsolatos allergénminimalizáció	13
◦ Az anafilaxiás allergiával kapcsolatos ismeretek oktatása	13
◦ Sürgősségi táskák, AAI	15
◦ Érdekképviselés, lelki támasz	15
◦ Plakátok, sürgősségi terv	16
◦ Kommunikáció	17
◦ Ellenőrzések, tanév közbeni utánkövetés	18
Intézményi adminisztráció	19
A pedagógusra ható pszichológiai vetületek	20
Függelék	21
Hivatkozások	23

BEVEZETŐ

A világon ma az ételallergiás gyermekek aránya 7-8%-ra, az ételallergiás felnőttek száma pedig valamivel alacsonyabbra, 5-6%-ra tehető, azonban a számuk folyamatosan növekszik. Hazánkban a 3-18 éves korosztályban 2-4% az ételallergia előfordulás gyakorisága, jelentős területi különbségekkel. Ez azt jelenti, hogy a városi iskolákban (ezekre jellemző a magasabb gyakoriság) minden osztályban, a községi, falusi iskolákban minden második osztályban található ételallergiás gyermek. Az ételallergia szigorú elkerülő diétát igényel, melynél egy apró figyelmetlenség is súlyos allergiás reakciót válthat ki.

A legsúlyosabb allergiás reakciót anafilaxiának nevezzük, amely időben történő, szakszerű beavatkozás nélkül életveszélyes, esetenként végzetes lehet. A felmérések szerint a gyermekkori, elsősorban ételallergia miatt bekövetkező anafilaxiás reakciók 15-20%-a intézményekben lép fel. A diétahiba lehetősége az ételallergiások számára jelentős aggodalom forrása.

Az otthon könnyebben kialakítható szabályok az oktatási-nevelési intézményekben nehezebben megvalósíthatók. Annak érdekében, hogy a szülő biztonságban tudhassa gyermekét, fontos, hogy az intézmény dolgozói tisztában legyenek az intézménybe járó ételallergiás gyermek/tanuló minden szükségletével, a véletlen diétahiba miatt előforduló anafilaxiát pedig időben vegyék észre és szakszerűen kezeljék.

2023. szeptember 1-jével hatályba lépett a „2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről” módosítása, mely kimondja, hogy a köznevelési intézménynek biztosítania kell a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

Jelen dokumentum célja, hogy a pedagógusoknak segítséget nyújtson ezen fokozott figyelem kialakításában/biztosításában. Nem célja viszont az anafilaxiával kapcsolatos egészségügyi ismeretek oktatása, ehhez kérjük, vegyék igénybe az Országos Mentőszolgálat (OMSz) által biztosított képzést, illetve az Allergia Képzett Iskola (AKI) Programot (www.anafilaxiakepzes.hu)!

INTÉZMÉNYI SZINTŰ ELSŐDLEGES ÉS MÁSODLAGOS PREVENCIÓ

Jelentős különbség van azon gyermekek között, akik már ismert anafilaxiás allergiások, és azok között, akiknél ez nem ismert, és első reakciójuk intézményi keretek között történik. A már diagnosztizált gyermekeknél az ismert allergénnel való találkozás esélye, a tanév elején lefektetett, megfelelő szabályrendszerrel minimálisra csökkenthető, a még nem diagnosztizáltaknál ez nehezebben megvalósítható.

Fontos különbség továbbá, hogy míg a diagnosztizált gyermekek vészhelyzeti ellátását a saját adrenalin autoinjektorjaik (AAI) biztosítják, addig a nem ismert diagnózisú gyermekeket csak az intézményi AAI tudja ellátni, amennyiben az rendelkezésre áll.

Az intézmények működésük áttekintésével és átszervezésével előre fel tudnak készülni mind a már ismert, mind a még nem ismert az anafilaxiás allergiások fogadására. A segédlet mellékletében ehhez egy SZMSZ koncepció javaslat is található.

MÉG NEM DIAGNOSZTIZÁLT ESETEK

A. Allergiás reakció kialakulásának megelőzése

Allergének bevezetése intézménykezdés előtt, otthon

Különösen a bölcsődés, óvodás korosztálynál érdemes felhívni a szülők figyelmét, hogy az erősen allergén ételek bevezetése még intézménykezdés előtt történjen meg. Bár a korábbi magyarországi gyakorlat az allergénnek tekintett élelmiszerek késői bevezetése volt, ma már tudjuk, hogy ez a megközelítés nem csak, hogy nem segít, hanem növelheti is az allergia kialakulásának esélyét. Allergiás reakció esetén pedig az otthoni, kevésbé megosztott figyelem mellett a tünetek hamarabb kerülnek felismerésre, szükség esetén az egészségügyi ellátás gyorsabban elérhető.

Közétkeztetésből, büfé kínálatából erősen allergén ételek kivonása

Bár ennek a lépésnek előnyei és hátrányai is lehetnek, a közétkeztetésből az erősen allergizáló, de könnyen kiiktatható/helyettesíthető élelmiszerek kivonásával az allergiás reakciók kialakulásának esélye csökkenthető lehet. A KÖZSZÖV 2022. 05. 10-ei „Elhagyhatók-e a szezámmag, földimogyoró és diófélék a közétkeztetésből?” című állásfoglalásában kimondja, hogy az erősen allergizáló olajos magvak kevésbé allergénnel helyettesíthetők. Erre az állásfoglalásra hivatkozva érdemes lehet felvenni a kapcsolatot az intézmény közétkeztetőjével, hogy nyitottak-e erre a megoldásra.

A nagy anafilaxia rizikójú ételeket (földimogyoró, diófélék, európai mogyoró és halak) lehetőség szerint ne tartalmazza a büfé kínálata.

Rovarcsípések elkerülése

Mivel a rovarcsípések helye és ideje előre nem megjósolható, a rovarcsípés-allergia gyakran intézményi keretek között derül ki. A rovarcsípések megelőzésének érdekében javasolt a színes ruházat és az édességevés mellőzése szabad téren, illetve lehetőség szerint a rovarok elkerülése, ha látjuk, hogy jelen vannak az udvaron.

B. Intézményi sürgősségi anafilaxiás készlet

Bárkiről, bármilyen életkorban kiderülhet, hogy anafilaxiás allergiás, ezért javasolt, hogy minden közoktatási intézményben legyen elérhető adrenalin autoinjektor (AAI), mely az egyetlen hatásos eszköz az anafilaxiás reakció megfékezésére a laikus elsősegélynyújtó számára.

Lehetőség szerint az intézménynek saját, *nem egy konkrét személyhez kapcsolódó*, intézményi autoinjektora legyen. Az intézménybe esetlegesen járó allergiás gyermek számára felírt autoinjektor nem helyettesíti az intézmény saját autoinjektorát.

Ugyanakkor Dr. Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkár 2023. augusztus 23-án kelt, általános- és középiskoláknak címzett levelében arra kérte az allergiával élő tanulók szüleit, hogy a továbbiakban 3 db AAI-t irassanak fel 100%-os társadalombiztosítási támogatással, az egyik kiváltott autoinjektort pedig a gyermek által látogatott oktatási intézményben helyezzenek el, mely leadott autoinjektor más tanuló életmentésére is felhasználható. Fontos kiemelni, hogy ez csak egy kérés lehet az érintett szülők felé, az intézmény nem teheti kötelezővé a 3. AAI beszerzését, és kizárólag ingyenesen beszerzett autoinjektor kérhető be így, hogy ez anyagi terhet ne okozzon!

Az intézményi autoinjektornak akkor van létjogosultsága, ha annak használatáról az intézmény személyzete megfelelő oktatást kapott, egészségügyi végzettségű személy által. Kérjenek fel orvost az oktatás megtartására, vagy jelentkezzenek az OMSz oktatására, a személyes képzés megvalósulásáig pedig javasolt az Allergia Képzett Iskola Program (www.anafilaxiakepzes.hu) elvégzése!

Az AAI-k több cég kiszerezésében kaphatóak. Javasolt az intézményeknek egy cég termékéhez ragaszkodni, hogy annak biztonságos használatát jól el tudják sajátítani. A tartalék AAI-t biztonságos, de jól megközelíthető helyen, nem elzárva kell tartani. Ez lehet akár az orvosi szoba, a titkársági iroda vagy a tanári szoba, ahol szükség esetén gyorsan, minden dolgozó hozzáférhet. Ha az intézmény alapterülete nagyon nagy, célszerű az étkező környékén is tartalék AAI-t elhelyezni.

Az AAI-k a Sürgősségi Anafilaxiás Készlet részét képezik. A Sürgősségi Anafilaxia Készletnek (SAK) az alábbiakat kell tartalmaznia:

- legalább 1-1 adrenalin autoinjektor, az intézménybe járó gyermekek súlyának megfelelő erősségben (7.5 kg-30 kg - 150 µg; 30 kg felett - 300 µg);
- Anafilaxia ellátási terv;
- Gyártó specifikus AAI használati útmutató;
- A készlet kiegészíthető antihisztamin készítménnyel, hörgtágító gyógyszerrel, illetve az ennek, kisgyermeknek való beadásához szükséges spacerrel.

Fontos, hogy egy erre megbízott személy havonta ellenőrizze az AAI minőségét az ellenőrző ablakon keresztül, és számon tartsa a készítmény lejárátát, szükség esetén intézkedni tudjon az újabb beszerzéséről. Naptól védett helyen, 15-30°C közötti hőmérsékleten tárolandó.

Az intézményi tartalék AAI felhasználható eddig nem ismert étel vagy rovarcsípés allergia esetén, anafilaxiára utaló tüneteknél a mentő diszpécser szolgálat telefonos útmutatása alapján. Ilyenkor fontos a diszpécserrel közölni, hogy az intézményben van tartalék AAI, és az intézményben van az AAI beadására képzett személy.

Ismert ételallergiás gyermek anafilaxiája esetén is beadható az intézményi tartalék AAI, amennyiben a saját AAI nincs a gyermek közelében, nem működik, vagy lejárt.

Akár a saját, akár a tartalék AAI, ha beadásra került, a mentőszolgálatot mindenképpen értesíteni kell, és a gyermek kórházba szállítandó.

DIAGNOSZTIZÁLT ESETEK

Az intézménykezdés az anafilaxiás allergiás gyermekek szüleinek különös kihívást jelenthet. Bölcsőde- illetve óvodakezdés esetén gyakran ilyenkor kell először a szülőnek egy idegen személyre bíznia a gyermeke számára az allergia szempontjából is biztonságos környezet megteremtését. Az iskolakezdés a gyermek számára nagyobb szabadságot jelent (több osztályterem, több, kisebb közösség, több tanár), ugyanakkor az allergén minimalizáció szempontjából még nagyobb kihívásokat tartogat.

Fontos feladata továbbá a szülőknek és a pedagógusoknak, hogy a lassan felnőtté cseperedő gyermeknek fokozatosan átadják a felelősséget – az allergiás élet menedzselése szempontjából is. Mindezt úgy, hogy 18 éves koráig feltétlenül az őt körülvevő felnőttek tartoznak érte felelősséggel.

Minden gyermek és intézmény helyzete egyedi, ezért egyedileg kell meghatározni az allergén minimalizáció szintjét. Az érintett szülőknek és az intézményvezetőnek még a tanév megkezdése előtt fel kell venniük egymással a kapcsolatot, és közösen kell meghatározniuk, a kezelőorvos instrukciói alapján, azokat az alapszabályokat, melyek megteremtik a gyermek biztonságát. Ezt a szabályrendszert ismertetni kell valamennyi pedagógussal, aki a gyermekkel kapcsolatba kerül. Javasolt ezt a szabályrendszert írásban is rögzíteni, hogy egyértelmű legyen, mit vállal az intézmény, és mit a szülő.

Az allergénminimalizáció csökkenti az allergénnel való találkozás esélyét, ugyanakkor a teljes allergénmentes környezet irreális elvárás (gondoljunk például az alapélelmiszer-allergiákra). Minél magasabb szintű az intézményi biztonság, annál kisebb a teher az egyes pedagógusokon.

Az alapszabályok lefektetéséhez és írásba foglalásához segítséget jelenthet az „Óvodakezdés anafilaxiás allergiával”, illetve az „Iskolakezdés anafilaxiás allergiával” szülői segédletek, melyek letölthetők a www.anafilaxia.hu/dokumentumok weboldalról.

Az alábbiakban az „Iskolakezdés anafilaxiás allergiával” szülői segédletben foglalt struktúra szerint mutatjuk be, milyen kérdésekben kell megállapodnia a szülőknek és az intézménynek, a pedagógus szemszögéből nézve.

Dőlt betűvel szerepelnek azok a javaslatok, melyek nem minden esetben valósíthatók meg, de szintén elősegíthetik az allergiás gyermek biztonságát.

A szülő és a gyermek felkészülése

- A gyermek intézményi biztonsága csak akkor jöhet létre, ha az otthoni már adott, azaz a gyermek megfelelő diagnózissal rendelkezik, pontosan ismert, hogy mire és mennyire allergiás, rendelkezik a számára szükséges gyógyszerekkel, sürgősségi táskával. Mind a szülőnek, mind a gyermeknek (a saját értelmi szintjén) tisztában kell lennie a betegséggel.
- Fontos, hogy a pedagógus tisztában legyen vele, hol tart az adott gyermek az allergiájával kapcsolatos felkészültségben (lásd Iskolakezdés anafilaxiás ételallergiával című szülői segédletünk azonos című fejezete), és segítse őt a fejlődésben.
- A kezelőorvostól a diétás étkezéshez javaslat kiállítása szükséges.

Közétkeztetés, étkező

- Az iskolai konyha rendelkezzen saját protokollal az allergénmentes ételek tárolására és kezelésére.
- Amennyiben a közétkeztető nem tudja vállalni a gyermek étkeztetését, a szülőnek legyen lehetősége saját ételt bevinni, melynek hűtött tárolását, melegítését, tálalását az iskolai konyhának biztosítania kell.
- Az ételek kiosztását végző személynek, és az étkezést felügyelő pedagógusnak ismernie kell az ételallergiás gyermekeket, az anafilaxia kezdeti tüneteit, és járatosnak kell lennie az AAI alkalmazásában.
- A tálcák, asztalok tisztítószeres vízzel történő letörlése a leghatékonyabb módszer az allergén nyomok eltávolítására. Az tányérok, evőeszközök és a pohár, melyet az allergiás gyermek használ, szintén fontos, hogy teljesen tiszták legyenek.
- Nem javasolt az ételallergiások külön helységben vagy elkülönített asztalnál történő étkeztetése, mert ez az óvintézkedés még a legsúlyosabb allergiák esetében sem indokolt és az éritett gyermek kirekesztését eredményezheti.
- Amikor a normál menü tartalmazza az adott allergént, különös körültekintés szükséges a fenti szabályok tekintetében.
- Ha a gyermek étele egyértelműen tartalmazza az allergénjét, mert hiba történt, az étel nem adható oda a gyerekeknek az allergén eltávolítását követően sem! A közétkeztetőnek az időben felismert és ezáltal megelőzött, illetve az előre fel nem ismert, de allergiás reakciót okozó diétahibáról egyaránt visszajelzés szükséges!
- *Ha van rá lehetőség, a közétkeztetésből az adott allergén kivonásával a pedagógus jelentősen tehermentesíthető.*

Más gyermekek étele, büfé

- A saját ételek behozatalát javasolt intézményi szinten szabályozni. Javaslatunk, amennyiben ételallergiás gyermek van a csoportban vagy az osztályban:
  - Étkezés után a padok felületének tisztítószeres vizes letörlése szükséges.
  - A gyerekeket arra kell tanítani, hogy csakis ülve, a kijelölt helyen étkezzenek.
  - Minden étkezés után (természetesen előtte is) szappanos vizes kézmosás javasolt.
  - Az ételek cseréje tilos.
  - *Ha megoldható, a saját részre behozott ételek ne tartalmazzák az adott allergént. (tízórai, uzsonna, nasi) Ezt minden olyan gyermeknek tudnia kell, aki az adott osztályteremben ehet.*
  - *A tanterem lehetőleg legyen étkezésmentes.*
- Az iskolai büfék kínálata jelentős kockázatot jelenthet az ételallergiás gyermeknek. Elsősorban a gyermekek megfelelő szellemi és testi fejlődéséhez szükséges, egészséges ételeket kell előnyben részesíteni a kínálatban. *Az adott allergént, amely valamely diák esetén ismerten anafilaxiás reakciót okozhat, lehetőség szerint ne tartalmazza a büfé kínálata.*

Ünnepségek, születnapok, különleges programok

- Az ünnepi alkalmakkor felszolgált ételek jelentik az anafilaxiás ételallergiások számára a legnagyobb veszélyforrást, ugyanakkor itt a legegyszerűbben megteremthető az allergénminimalizáció.
- Minimálisan elvárható, hogy az érintett gyermek számára is legyen biztonságosan fogyasztható ünnepi étel, illetve, hogy a többi gyermek közvetlen kontaktussal se veszélyeztesse őt (alapos kéz- és arcmosás szükséges az allergént esetleg tartalmazó étel fogyasztása után). Ha a szülő biztosítja saját allergiás gyermekének az ünnepi édességet, akkor érdemes év elején naptárat készíteni: kinek mikor van születésnapja, névnapja, hogy könnyebb legyen a tervezés, és mindig néhány napra előre tudja, melyik nap lesz ünneplés.
- Ugyanakkor az allergiás gyermek kirekesztettsége jelentősen csökkenthető, ha ő is ugyanazt az ételt tudja fogyasztani ünnepi alkalmakkor, mit a társai, ez több módon is elérhető:
  - Az érintett szülő segítségével összeállítható egy lista biztonságos csomagolt ételekről, melyből ilyen alkalmakkor válogatni lehet.
  - A csak gyümölcssel, vagy ételmentesen történő ünneplés segítik az egészséges életmódra nevelést, és az ünnep valódi értékének megélését (az ünnep nem az ételről szól).
- Az intézményen kívüli intézményi programok (pl. kirándulások, múzeumlátogatás, erdei iskola) megszervezésénél elsődleges cél, hogy az érintett gyereket ne legyen kirekesztett, részt vehessen a programokon (inkúzió). Ugyanakkor nem javasoltak kimondottan olyan programok, amelyek tudhatóan veszélyesek az érintett gyermek számára és ezeken biztosan nem vehet részt. (pl. csokoládégyár-látogatás, méhészet, stb.). A szülővel egyeztetve fel kell készülni a helyszíni sajátosságokra. (pl. saját étel csomagolása az érintett gyerek számára, a turistaház szakácsával egyeztetés, stb.).

Nem étkezéssel kapcsolatos allergénminimalizáció

- Az allergiás személy számára nem csak az allergén elfogyasztása, de akár a bőrére kerülése vagy a gőzének, porának belélegzése is okozhat kellemetlen tüneteket (bőrkiütés, tüszögés, orrfolyás, arc-szemhéj dagadás).
  - Az iskola teljes területén fontos ezért biztonságos környezet megteremtése (pl. ha dióallergiás tanuló jár egy iskolába, akkor biztosítani kell, hogy ne találkozhatson az udvaron álló diófa termésével).
  - A tanórákon/foglalkozásokon az allergén használata (pl. kézműveskedéshez, tudományos kísérlethez) kerülendő, a higiéniai termékek (pl. szappan) legyenek mentesen az adott allergéntől.

Az anafilaxiás allergiával kapcsolatos ismeretek oktatása

- Minden tanár, konyhai dolgozó, büfés, osztálytárs, illetve az iskolaorvos, védőnő ismerje a gyermeket névről és arcról, hogy ő anafilaxiás allergiás.
- Minden pedagógust oktatni kell az anafilaxia tüneteinek felismerésére és elsősegélynyújtására, megfelelő egészségügyi végzettséggel rendelkező személy által (lásd Bevezető).
- Nemcsak a pedagógusok, de a csoport- illetve osztálytársak koruknak megfelelő oktatása is elengedhetetlen. Ugyan nem a gyerekek felelőssége az allergiás reakció ellátása, de tudásuk életet menthet. A többi gyerek oktatása az óvónő vagy az osztályfőnök feladata, semmiképpen sem az allergiás gyermeké!

- Az osztályfőnök mondja el a tanév elején a csoport- ill. osztálytársaknak, hogy ki anafilaxiás allergiás, és mi az allergénje. Mondja el a többi gyereknek, hogy
  - ne kínálják meg étellel, mert ő csak azt eheti, amit neki szántak és ellenőrzött.
  - ismertesse a gyerekekkel a (korábbi bekezdésekben megfogalmazott) étkezési- és higiéniai szabályokat.
  - ha úgy látja bárki, hogy rosszul van, azonnal értesítsék a legközelebbi felnőttet.
  - hogyan ismerhetik fel az allergiás tüneteket (felső tagozatban, gimnáziumban).
  - az autoinjektor beadása a tanár felelőssége, nem az osztálytársaké! A sürgősségi táskához hozzányúlni tilos!
- Ha van olyan tanóra, ahol a gyermek más osztályba tartozó tanulókkal vesz részt, velük is ismertetni kell ezeket a szabályokat! Ha új tanuló csatlakozik az osztályhoz, vele is.
- A diáktársak tartalmában és pszichológiailag is megfelelő oktatásával a bullying jelentős részben megelőzhető, a szociális érzékenység tanítható az anafilaxiás gyermek példáján. A diáktársakat érdemes bevonni a napi szintű prevenciós feladatokba, pl. felelősök kijelölésével vagy megoldási javaslat kérésével.

Sürgősségi táska, AAI

- A gyermek saját sürgősségi táskája mindig a közelében kell, hogy legyen. A táska nem lehet kulcsra zárt szekrényben vagy kulcsra zárt ajtó mögött, olyan helyen legyen, amit felnőtt könnyen elér, de gyerek nem. Legyen minden tanteremben, helyiségben kijelölt helye. A sürgősségi táska nem kell, hogy folyamatosan rajta legyen a gyereken, például ha az udvaron játszik, olyankor is inkább megfelelő tárolóhely kijelölése javasolt.
- Fontos továbbá, hogy legyen minden helyzetben egyértelmű, melyik pedagógus felelős az anafilaxiás gyermekért (pl. óráközi szünetekben is).
- A sürgősségi táska bevitele az intézménybe minden reggel a szülő felelőssége, de a pedagógus ne fogadja a gyermeket, ha nincs vele a sürgősségi táskája! A táska naprakészen tartása (hogy az szavatós gyógyszereket tartalmazzon) szintén a szülő feladata.

Érdekképviselet, lelki támasz

- Legyen kijelölve egy személy, akihez a gyermek fordulhat az allergiájával kapcsolatos bármilyen problémájával (pl. ha nem tud részt venni adott programon, esetleg bullying áldozata). Iskolás gyermek esetén praktikus, ha ez a személy az osztályfőnök, de lehet bárki, az a fontos, hogy a gyermek bízson ebben a személyben, és tényleg el merje mondani neki, ami bántja. Ezzel az allergiás gyermek kiszolgáltatottságérzése jelentősen csökkenthető.
- Ennek a személynek fel kell ismernie a bullyingot, és megfelelően kell eljárni a probléma megoldására, hiszen az ilyen típusú bullying különösen veszélyes. A bullying legtöbbször kellő információval, és a közösség, barátok erejével megelőzhető.

- Az is előfordulhat, hogy nem a társai jelentenek veszélyt az allergiás gyermekekre, hanem saját maga, például a kamaszkori lázadás veszélyes formája, amikor a gyermek a szükséges diétával szemben lázad fel. Ezt a lázadást érdemes átcsatornázni kevésbé veszélyes tevékenységek felé.
- Fontos észben tartani, hogy az allergiás gyermekek nem permanensen betegek, bánjunk úgy velük, mint bárki mással, amikor ezt megtehetjük.
- A kijelölt személy ismerje fel a kóros mértékű szorongást, az esetleges allergiás reakció utáni poszttraumás stresszt, és a gyászérzetet, ha szükséges, javasolja pszichológus felkeresését.

Plakátok, sürgősségi terv

- A legfontosabb, hogy legyen sürgősségi terv a gyermek saját sürgősségi táskájában, ami stresszhelyzetben segíti a teendőkre való emlékezést.
- *Ezen felül célszerű, ha az épületben több helyen is van kifüggesztve sürgősségi terv (legfontosabb az étkező közelében, illetve az intézményi autoinjektor közelében). A bejárat ajtóra figyelmeztető felirat helyezhető ki, hogy az intézménybe anafilaxiás allergiás jár.*

Kommunikáció

- A pedagógusoknak aktívan részt kell vállalnia az anafilaxiával kapcsolatos kommunikációban, különös tekintettel arra, hogy a diákok és szüleik a meghozott szabályokat betartsák. Nem függhet az érintett szülő személyiségétől az allergiás gyermek biztonsága, segítse a pedagógus a gyermek érdekeinek képviseletét. Cél, hogy a teljes közösségben partneri viszony alakuljon ki, kölcsönösen segítsen mindenki egymásnak.
- Ennek a jó kapcsolatnak a kialakításában kulcsszerepe van az első szülői értekezletnek. Ami mindenképp hangozzon el itt:
  - A gyermek allergiájának ismertetése (allergének felsorolása, anafilaxiás ételallergia súlyosságának bemutatása („nem fájni fog a hasa tőle, hanem belehalhat”), illetve, hogy leszóródott morzsák, testnedvek, vagy levegőbe kerülő allergénpor is válthat ki reakciót.
  - Partnerség elérése: „Ez egy egyéni probléma, amit a közösség támogatása, partnersége nélkül nem tudunk megoldani.”
  - Szülőtársak felé kérések: Konkrét, számszerűsített kérések megfogalmazása, nyomatékositva, hogy az igazgató kérései is ezek. Az év elején meghozott szabályrendszert kell ismertetni ekkor. Külön ki kell térni az ünneplésekre.
  - Mindezeket küldjük el e-mailen is a szülőknek.
  - Egy olyan videót is mellékelhetünk, ami az érintett gyermekek életét mutatja be. Ajánljuk az egyesületünkkel készült 24.hu videót: (Isd. hivatkozások)
  - Ismétlések, emlékeztetések engedélyeztetése előre (rendszeresen, legalább félévente javasolt egy emlékeztető e-mailt küldeni a szülőknek – tanévkezdéskor mindenképpen)
  - Kérdezésre biztatás.
  - Fontos a köszönet, és a hála kifejezése.

- Ha ellentét adódik az érintett gyermek szülője és a többi szülő között, a pedagógusnak törekednie kell, hogy ezt feloldja. Néhány szempont, melyet ilyenkor figyelembe kell venni:
  - Az anafilaxiás allergiás gyermek biztonságában nem lehet kompromisszumot kötni.
  - Mindig olyan megoldásra kell törekedni, ami egyszerűsíti a helyzetet. Például egyszerűbb, ha listát készítünk márka szerint megadva, milyen ételek hozhatók be egy szülinapi ünneplésre, mint minden egyes szülinap előtt egyeztetni, hogy a tervezett étel biztonságos-e.
  - Konfliktus esetén asszertív kommunikáció javasolt.
  - Szükség esetén az intézményvezetőhöz kell fordulni.

Ellenőrzések, tanév közbeni utánkövetés

- Minden különleges programot (pl. kirándulás) előre fel kell mérni a szülővel együtt, mennyire jelent rizikót az allergia szempontjából.
- Ha nem kivonható a többi gyermek étkezéséből az allergén (mert a közétkeztető nem vállalja, vagy mert alapélelmiszer), akkor azokon a napokon, amikor az allergént fogyasztja a többi diák, különös figyelem indokolt.
- Az allergológiai kontroll vizsgálat eredményéről kérjük meg a szülőt, hogy tájékoztassa az osztályfőnököt. Új eredmények tükrében szükséges lehet a korábban meghozott szabályok módosítása.
- Minden tanév elején indokolt az anafilaxiás allergiával kapcsolatos oktatás megismétlése a teljes iskolai személyzet részére.
- Diétahiba esetén feltétlenül szükséges visszajelezni a közétkeztető felé!

INTÉZMÉNYI ADMINISZTRÁCIÓ

Az új köznevelési törvény - az intézményre vonatkozó jogszabályi kötelezettségen túl - felhívja a szülők/gondviselők figyelmét, hogy egyrészt legkésőbb a beiratkozásnál a diagnosztizált anafilaxiát jelezni (vagy ha idő közben derül ki, akkor azonnal), illetőleg a 2 db AAI-t folyamatos készenlétben tartani kötelesek. Fontos, hogy ezek elmulasztása esetén megtagadható az intézményi tartózkodás.

Az új köznevelési törvény adatvédelmi szempontból is rendezi ezen egészségügyi állapotról való dokumentálási kötelezettséget.

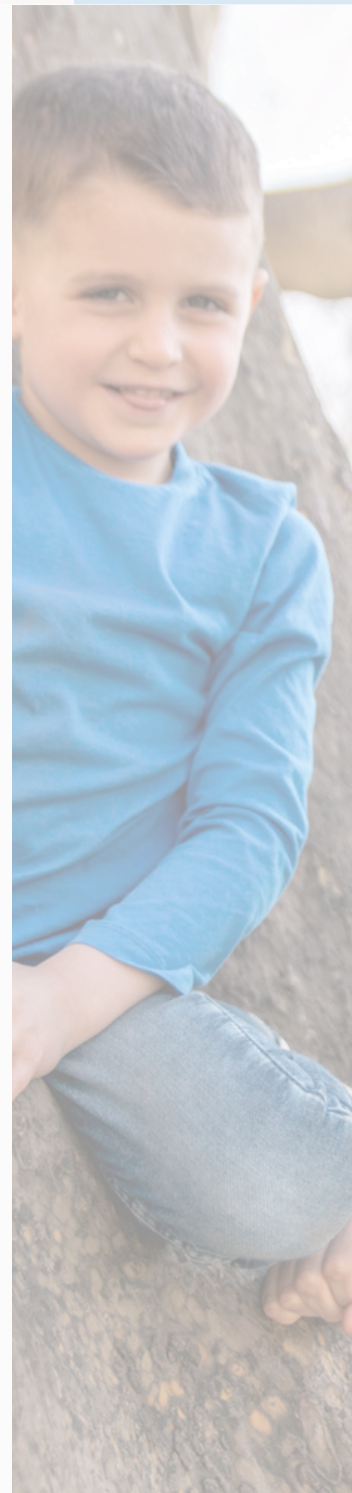
Javaslatok az anafilaxiás allergia tényének, illetve az megállapodás szerinti allergénminimalizáló szabályrendszerek dokumentálására:

- SzMSz módosítása (lásd 1. sz. melléklet)
- Regiszter az allergiásokról
- Diagnosztizált gyermeknél:
  - szakorvosi igazolás az anafilaxiás allergia tényéről, a kerülendő allergénekről
  - szakorvos által javasolt egyéni egészségügyi terv (EET) az esetlegesen bekövetkező reakciók kezelésére
  - szülői nyilatkozat az allergia tényének ismeretéről, a kezelésére szolgáló megfelelő életmentő eszköz készenlétben tartásáról és a gyermek életkorának megfelelő elvárható tájékozottságáról
  - írásban rögzített megállapodás az intézmény és a család között, hogy melyik fél mit vállal a gyermek biztonsága érdekében (a jelen segédletben felsorolt szempontok alapján)
  - iskolaorvos, iskolai védőnő írásos értesítése
  - tanárok nyilatkozata, hogy tudja, kik az allergiás gyermekek a diákjai közül, és megkapta a szükséges oktatást
  - e-naplóba, ellenőrzőbe, üzenőfüzetbe allergia tényének rögzítése

A PEDAGÓGUSRA HATÓ PSZICHOLÓGIAI VETÜLETEK

- Kezdetben természetes az új állapottal való találkozás miatti ijedség. Ez azonban jelentős mértékben csökkenthető.
- A pedagógus akkor lesz kompetens, ezáltal nyugodt, ha biztos tudással rendelkezik. Ehhez egyrészt ismernie kell az anafilaxia természetét, elvégezve a képzéseket, másrészt a konkrét gyermekkel kapcsolatban rutint kell szereznie a hétköznapi helyzetekben a gyerek biztonságos jelenléte érdekében.
- Az anafilaxiás allergiával kapcsolatos intézményi eljárásrend rögzítése a helyi SzMSz-ben, a pedagógusok anafilaxia ellátás oktatása, a szituációk begyakorlása és a megfelelő kompetencia kialakítása jelentősen csökkentheti a pedagógusok esetleges ellenérzését vagy szorongását.
- A pedagógus és a család közötti rendszeres és nyílt kommunikáció elősegíti mindkét fél (pedagógus-szülő) biztonságérzetének kialakulását. A biztonságra törekvés a pedagógus részéről fontos, ugyanakkor ennek túlzott formája az érintett gyermek közösségből, kirándulásokról, programokról való kirekesztéséhez vezethet és káros.
- Bizonyos fokú stressz és szorongás segíti az éberséget, de ha ez túlzott mértékű, akkor a pedagógus kérje az iskolapszichológus, vagy szakember segítségét, illetve fordulhat tanácsért az Anafilaxiás Allergiásokért Egyesülethez.

Nevelő/oktató intézmények szervezeti és működési szabályozására (SZMSZ) vonatkozó - anafilaxiás allergia specifikus - koncepció javaslat

ÁLTALÁNOS - ANAFILAXIÁS ALLERGIA FÓKUSZÚ - INTÉZKEDÉSI MINIMUMOK:

- Megfelelő **anamnézis lap és szülői kérdőív** az intézményi felvételt megelőzően az esetlegesen fennálló, diagnosztizált, életveszély kockázatával járó allergiák felderítése érdekében. Ezen információk kezelése a vonatkozó jogszabályok alapján és az érintett pedagógusokkal/nevelőkkel való megismertetése.
- **Specifikus terv** előkészítése, készenlétben tartása és adott esetben személyre szabása az intézménybe beiratkozni kívánó anafilaxiás allergiás gyermekek esetében (lásd következő pont)
- **Allergia Képzett Iskola (AKI)** - intézményi oktatás (ismétlődő jellegére is tekintettel) megtervezése, megszervezése, ellenőrzése.
- **Adrenalin autoinjektorok (AAI)** megfelelő helyen és módon való készenlétben tartása, szavatosságának és felhasználhatóságának ellenőrzése - személyi felelős, helyszín meghatározása
- **Intézményi anafilaxia sürgősségi terv** - sürgősségi beavatkozást igénylő esetek kezelésére vonatkozó terv, értesítési útvonal, személyi kompetenciák kijelölése
- Intézményen belüli higiéniai szabályok előírása, elsősorban a közösen használt terek (étkező, folyosó, udvar stb.)
- Iskolabüfé üzemeltetésére vonatkozó szabályok, az ott kapható és ott fogyasztható termékek kapcsán.
- Étél/italautomaták szabályozása
- Az intézmény területére bevitt élelmiszerekkel kapcsolatosan szabályozás, ideértve a közös ünnepek alkalmával elérhető allergéntartalmú ételféleségeket (javaslatunk szerint óvodában nem megengedett, iskolában szigorú szabályozásnak megfelelően)

Nevelő/oktató intézmények szervezeti és működési szabályozására (SZMSZ) vonatkozó - anafilaxiás allergia specifikus - koncepció javaslat

SPECIFIKUS INTÉZKEDÉSI TERV AZ INTÉZMÉNYBE BEIRATOKOZOTT ANAFILAXIA KOCKÁZATÚ ALLERGIÁS GYERMEK ESETÉN:

- Szigorúan allergológus vagy immunológus szakorvos diagnózisa által kiállított anamnézis lap, amely tartalmazza az életveszélyt okozó allergén(ek) megnevezését - bekérése a beiratkozást megelőzően, de legkésőbb azzal egyidejűleg
- Szakorvos által javasolt egyéni egészségügyi terv (EET) az esetlegesen bekövetkező reakciók kezelésére (enyhétől a súlyosig) - bekérése a beiratkozást megelőzően de legkésőbb azzal egyidejűleg
- Iskolaorvos/védőnő/kompetens szakember befogadó nyilatkozata.
- Szülői nyilatkozat az allergia tényének ismeretéről, a kezelésére szolgáló megfelelő életmentő eszköz készenlétben tartásáról és a gyermek életkorának megfelelő elvárható tájékozottságáról.
- Csoportszoba/osztályterem egyéni érzékenység alapján történő allergénminimalizáció/allergénmentesség kialakításáról. (Osztálytársak oktatása, a teremben való étkezés szabályai stb.)
- Szülőtársak figyelmének felhívása az első közös eseményt (első tanítási nap vagy az azt megelőző ismerkedést elősegítő esemény) megelőzően.
- Közös események - ünnepek, intézményen kívüli, de intézményi felügyelet alatt álló tartózkodás szabályai (kirándulás, külső helyszínen lévő események) szabályozása
- Plakátok, ismeretterjesztő és figyelemfelhívó anyagok intézményben való elhelyezése
- Kirekesztés, bántalmazás elkerülésére tett lépések

HIVATKOZÁSOK

1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. [Online]
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>.
2. Allergia Képzett Iskola. [Online] www.anafilaxiakepzes.hu.
3. KÖZSZÖV. KÖZSZÖV ÁLLÁSFOGLALÁS - Elhagyhatók-e a szezám, földimogyoró és diófélék a közétkeztetésből? [Online]
https://kozszo.hu/wp-content/uploads/2022/05/ALLASFOGLALAS-Allergeniusz-Program_20220510_d.pdf.
4. Anafilaxiás Allergiásokért Egyesület. Óvodakezdés anafilaxiás allergiával. [Online] www.anafilaxia.hu/dokumentumok.
5. Anafilaxiás Allergiásokért Egyesület. Iskolakezdés anafilaxiás ételallergiával. [Online] www.anafilaxia.hu/dokumentumok.
6. 24.hu. Három perc – ennyi idő telt el egy falat diós kakaóscsiga és az eszméletvesztés között. [Online] <https://24.hu/elet-stilus/2023/06/26/dio-allergia-anafilaxia-roham-sokk-tudnivalok-mit-tegyek-gyerek/>.

Anafilaxiás Allergiásokért Egyesület: Szülőtámogatási -és érdekképviselői non-profit civil szervezetként segítséget nyújtunk a súlyos, anafilaxia kockázatával járó allergiás embereknek, és környezetüknek.

Kövesse a honlapunkat, ahol minden tudást átadunk:

www.anafilaxia.hu

Kövesse Facebook oldalunkat, ahol naprakész információkat kaphat:

www.facebook.com/anafilaxiasallergiasokertegyesulet

Lépjen be a Facebook csoportunkba, ahol érintettek segítik egymást:

"Anafilaxiás allergiások csoportja"